

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. het college van Gedeputeerde Staten/team Ruimtelijke Puzzel

per mail: ruimtelijkepuzzel@pzh.nl

Datum : 2 oktober 2023
Ons kenmerk : 23.058 DH
Onderwerp : Reactie 80%-versie Ruimtelijke Puzzel Zuid-Holland

Louis Pasteurlaan 6, 2719 EE Zoetermeer
Postbus 447, 2700 AK Zoetermeer

+ 31 85 003 6400

info@glastuinbouwnederland.nl
[glastuinbouwnederland.nl](https://www.glastuinbouwnederland.nl)

Bank
NL 17 RABO 010 86 64 775
NL 71 RABO 011 68 71 555

Kvk 27294015
BTW 8172.64.437.B.01

Geacht college,

Afgelopen weken hebben wij kennis genomen van uw concept Ruimtelijk Voorstel, de 80%-versie Ruimtelijke Puzzel (hierna: RP). Naast een ambtelijke dialoog op 8 september jl. hebben wij op vrijdag 29 september jl. een deel van onze input op dit document mee kunnen geven. Middels deze brief willen wij onze input nader toelichten.

TROTS

Wij constateren dat de derde economie van Nederland en tweede economie van Zuid-Holland een minimale rol vertegenwoordigt in de RP. Niet alleen wordt ten onrechte de glastuinbouwsector 'op één hoop gegooid' onder de noemer 'intensieve land- en tuinbouw', waarbij onderscheid tussen de verschillende sectoren noodzakelijk is om specifieke beleidskeuzes toe te kunnen passen, de RP ontbeert op alle fronten gepaste trots op het meest toonaangevende glastuinbouwcluster ter wereld. Wij vinden dit niet alleen een gemiste kans, wij verwachten van een provincie met meer dan 50% van het productieareaal van Nederland, met een uniek Greenportcluster en met een sterk innovatielandschap die sector-overstijgend en mede op circulariteit gericht is, haar glastuinbouw-/Greenportcluster prominent faciliteert.

De framing die u meegeeft in uw RP past dan ook niet bij een Zuid-Holland die trots is op haar tweede economie. De glastuinbouwsector heeft de afgelopen jaren bewezen de motor voor een groene economie te zijn. U profileert echter het *indrukwekkend havenindustriële complex* als een motor voor een groene economie met regionale, nationale en internationale betekenis. Wij stellen niet dat de HIC geen rol speelt of kan spelen, echter de glastuinbouwsector is hierin al jaren voortvarend onderweg, blijft vooruitstrevend en van (grote) betekenis.

Ook stelt u dat de landbouw sterk geïntensiveerd en export-georiënteerd is. De feiten liggen echter anders. Zo is de handelsbalans relatief ongewijzigd. De waardegroei wordt namelijk volledig verklaard vanuit prijsstijgingen¹. Daarbij wordt export op landsgrens niveau beschouwd en dan is handel al snel export. Nederland, ter grootte van Duitse deelstaat

¹ https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2023/04/de-nederlandse-agrarische-sector-editie-2023.pdf

Noordrijn-Westfalen, handelt grotendeels binnen West-Europese (EU) context: een interne handelsmarkt dus. Tot slot doen we dit ook nog eens efficiënt en met een zo'n laag mogelijke voetprint.

PERSPECTIEF

U bestendigt het glastuinbouwareaal voor de komende paar jaar, tot 2030. Wat uw ruimtelijk perspectief op de glastuinbouw na die tijd is, is in het RP ongewis. U biedt hiermee onvoldoende handelingsperspectief voor de glastuinbouw in Zuid-Holland. Onze investeringen overstijgen deze termijn ruimschoots, waardoor investeringszekerheid in vernieuwing, herstructurering, innovatie en daarmee ook verduurzaming verdwijnt. Hiermee komen gezamenlijke geformuleerde beleidsdoelen voor onze sector ernstig in het geding.

Ook stelt u dat het toekomstperspectief van sommige sectoren op de lange termijn onzeker is. Dit geldt bijvoorbeeld voor zeer energie-intensieve en water-intensieve bedrijvigheid en voor zoetwaterafhankelijke teelten. U zou de glastuinbouw hieronder kunnen gaan scharen. Met vorenstaande, zeker in combinatie met de 'water en bodem sturend' principes minder afdekken, minder vergraven, niet verontreinigen schetst u een bijzonder troebel toekomstperspectief voor onze sector. Voor Glastuinbouw Nederland is dit uiteraard onaanvaardbaar.

INNOVATIE

De RP biedt onvoldoende ruimte voor innovatie als instrument om alternatieve(n)/(verdienmodellen) te ontwikkelen voor hetgeen niet meer kan. De glastuinbouwsector heeft de afgelopen jaren grote stappen gezet op het gebied van verduurzaming en blijft sterk inzetten op onderzoek en innovatie om vraagstukken, zoals op het gebied van energie en water, het hoofd te bieden. De sector kan op diverse vlakken zelfs een belangrijke bijdrage leveren aan maatschappelijke vraagstukken en hierbij een belangrijke partner zijn. Dit lezen wij helaas niet terug. De RP focust wat op dit moment niet meer zou kunnen en houdt te weinig rekening met ontwikkelingen en oplossingen of alternatieven voor huidige knelpunten.

UITSTEL VAN KEUZES

Glastuinbouw Nederland constateert dat u in uw RP *voor een aantal functies de ruimte wil reserveren en vastleggen*. Uw RP geeft echter niet aan voor welke functies dit dan is. Uw RP is in mogelijke keuzes evenmin consistent. In uw sturende principes geeft u (2) aan dat *niet voor alles ruimte is. De toekomstige ruimtelijke inrichting vergt politieke keuzes en het ter discussie stellen van huidige uitgangspunten, denkbeelden en ruimtelijk beleid*. Tegelijkertijd benoemt u de huidige uitgangspunten op woningbouw en bedrijventerreinen als gegeven (tot 2030) en neemt u geen stelling in noch een voorschot daarop ten aanzien van mogelijke 'bevolkingsgroei' (*De verwachting is dat de bevolking nog door zal groeien, met bijbehorende behoefte aan (ruimte voor) woningen*) in Zuid-Holland.

ONDUIDELIJKE KEUZES

In het RP worden verschillende - nog niet gedefinieerde - containerbegrippen gebruikt. Zo is één van de sturende principes (3) om *op kwaliteit en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde* te sturen. U geeft zelf aan dat deze maatschappelijke toegevoegde waarde

nog moet worden gedefinieerd. Wij vragen ons daarom af waar u dan eigenlijk op stuurt in dit document? Evenzo gebruikt u termen als ‘nieuwe balans’ en ‘brede welvaart’, waarvan de invulling evenmin helder wordt gemaakt in het document en waarbij de beoogde ruimtelijke consequenties of voorwaarden voor een plekje in de puzzel niet inzichtelijk worden gemaakt. Wij kunnen dan ook niet beoordelen of wij ons kunnen vinden in de door u gewenste koers.

Uw RP bevat ook keuzes zoals: *we zetten overal in op basiskwaliteit natuur*. Het is voor ons volstrekt onduidelijk wat zo’n keuze tot gevolg heeft. Wat is overal? Wat is een basiskwaliteit? Waar moet dit aan voldoen? Wat als dit op gespannen voet staat met het economisch model in het gebied? Wat als hierdoor het vestigingsklimaat van Zuid-Holland relatief (ten opzichte van andere regio’s) verslechtert?

U geeft daarbij aan dat *alles vraagt om een vernieuwd afwegingskader voor beleidskeuzes. Wij denken dat brede welvaart een kompas voor een dergelijk afwegingskader kan zijn*. Het is voor Glastuinbouw Nederland niet te overzien wat de gevolgen hiervan zijn. Er ligt nog geen kader, het is ‘slechts’ een kompas (?) en brede welvaart is niet gedefinieerd. Waarin maakt Zuid-Holland nu exact haar keuzes? Welke sterke punten wilt u versterken, wat laat u aan andere provincies (en is dit afgestemd?), waar neemt u afscheid van en op welke manier? Wij zien dit helaas niet terug in uw RP.

ELKAAR VERSTERKEN

In het RP vinden wij natuurlijk ook belangrijke uitgangspunten waarin wij elkaar kunnen versterken. Zo vinden wij elkaar in *zoveel mogelijk inzetten op meervoudig ruimtegebruik en benutting van deze ruimte en het werken aan nieuwe, circulaire en toekomstbestendige waardenketens ondersteund door een robuuste energie-, mobiliteits- en waterinfrastructuur*. Zoals eerder al aangegeven is de glastuinbouw een onmisbare schakel in de energietransitie en verduurzaming. Wij blijven hier (met elkaar) op inzetten.

STRATEGISCHE KEUZES

In uw RP geeft u aan dat er nog de nodige strategische keuzes te maken zijn. Wij kijken uit naar de dialoog deze met elkaar in te vullen, zoals de verplaatsingsregelingen. Ook vragen wij aandacht voor de effecten van Greenport-gerelateerde ontwikkelingen ten koste van productieareaal. Zoals u bekend en bevestigd in onze Ruimtelijk Economische Strategie is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve (waaronder productdiversiteit) primaire productie een cruciale en onontbeerlijke pijler onder het Greenportcluster. Indien u ervoor kiest het ecosysteem in Zuid-Holland te ontwikkelen met minder productieareaal in deze provincie, dan heeft dit consequenties voor het areaal in andere provincies om het ecosysteem toekomstbestendig te kunnen doorontwikkelen.

Hoogachtend,

Voorzitter Glastuinbouw Westland